
Verslag werkgroep 2

Spreading en integratie

Voorzitter: Sawitri Saharso, Universiteit Twente

Het centrale thema van deze workshop was de vraag welke vorm van beleid uiteindelijk beter zou zijn voor de integratie of inburgering. De eerste spreker, Herma Scholten van de gemeente Enschede, betoogde dat deze gemeente spreidingsbeleid als doel heeft. Bij de samenstelling van de integratienota van de gemeente, is het gesprek aangegaan met verschillende doelgroepen. Daaruit kwam naar voren dat allochtone ouders graag willen dat hun kinderen met Nederlandse kinderen in contact komen. Een zwarte school is niet per definitie een slechte school, maar bevordert niet sterk de integratie. Bovendien blijkt uit onderzoek van dr. Svensson van de Universiteit Twente dat verspreid wonen een betere integratie op zou leveren. Tegen deze achtergrond heeft de gemeente Enschede dus bewust gekozen voor een spreidingsbeleid van allochtone inwoners.

De tweede spreker was Joset Minten van Woningcorporatie De Woonplaats in Enschede. Deze organisatie kiest er juist bewust voor om geen spreidingsbeleid (op afkomst) te voeren. Huurders mogen zelf reageren op beschikbare woningen. Bij de bouw van nieuwe wijken of bij herstructurering wordt wel ingezet op meer diversiteit binnen de wijk wat betreft soorten

woningen: koop, huur en sociale woningbouw wordt daar gemengd.

De beide sprekers hebben op verzoek van de organisatie in hun beide inleidingen enigszins gechargeerd. Zo voert de gemeente Enschede naast spreidingsbeleid ook sociaal beleid in wijken en buurten en doet de Woonplaats indirect aan spreading door in herstructureringswijken koop, huur en sociale huurwoningen te mengen.

Door de voorzitter van de workshop wordt de discussie rond het thema spreading en integratie teruggebracht tot twee vragen: 1) Wat is het probleem? 2) Is spreading de oplossing? In de loop van de middag komen hierop verschillende antwoorden naar voren.

Het eerste probleem dat naar voren kwam was het verschijnsel van zwarte scholen. Daarbij is het van belang te constateren dat de schoolresultaten van zwarte scholen goed kunnen zijn. Maar op zwarte scholen komen allochtone leerlingen en hun ouders niet of nauwelijks in aanraking met autochtone leerlingen en hun ouders. Daarom worden deze scholen minder wenselijk gevonden omdat ze integratie niet bevorderen. Vanuit de allochtone groepen zelf komt de vraag naar meer spreading en menging op scholen.

Een tweede discussiepunt is of het probleem nu etnische segregatie is of sociaal economische segregatie, die 'toevallig' samenvalt met etniciteit. De deelnemers aan de werkgroep denken meer aan het laatste. Een derde kwestie die naar voren kwam is de maatschappelijke participatie van allochtone vrouwen.

Een vierde punt is dat gemengd wonen niet per se tot meer integratie leidt. Soms is er onwil bij autochtone en allochtone burgers is om elkaar te leren kennen, maar vaker is er sprake van een beperkte mogelijkheid daartoe door verschillen in leefstijl tussen 'arm' en 'rijk'. Voor de groep die wat beter gesitueerd is, is de buurt veel minder van betekenis voor contacten. Deze groep werkt buiten de buurt, zijn overdag weg en hebben ook vaak hun sociale contacten en activiteiten buiten de buurt. Dit laatste probleem kan je met woningbeleid alleen niet oplossen omdat er nauwelijks sprake is van ontmoeting tussen deze verschillende bewonersgroepen. Daartoe moeten uitdrukkelijk mogelijkheden worden geschapen.

Een voorbeeld van een geslaagd project om bewoners met elkaar in contact te brengen is het project 'Levensverhalen vertellen', waar vrouwen van verschillende afkomst in Hengelo met elkaar in contact kwamen.

Wat betreft de tweede vraag (spreiding als oplossing) kwamen meerdere punten naar voren. Een moreel probleem dat hierbij komt kijken, is de mate van dwang die bij spreiding uitgeoefend mag worden. Mag je mensen verbieden om zich te vestigen in de wijk van hun keuze alleen op grond van hun etnische afkomst of sociaal economische positie? In Enschede is overigens vanwege de ontspannen woningmarkt hooguit sprake van drang in plaats van dwang. Mensen krijgen aantrekkelijke woningen aangeboden in andere stadsdelen dan de concentratiewijken.

Wat zijn alternatieven voor spreiding? Investeren in de wijken is ook erg belangrijk, zo kwam naar voren in de discussie. Als het probleem sociaal economisch van aard is dan los je dat met spreiden niet op. Gemengd wonen, zo werd ook opgemerkt, is soms in plaats van een oplossing juist een probleem vanwege spanningen tussen bewoners, met name kopers en huurders.

Juist vanwege de uiteenlopende leefstijlen van deze groepen. De angst werd uitgesproken dat Vinexwijken, waar in de regel gemengd is gebouwd, over een aantal jaar te maken kunnen krijgen met dit soort problemen.

De voorzitter gaf aan dat uit diverse onderzoeken blijkt dat wanneer de problematiek rond spreiding en integratie gezien wordt als ruimtelijk probleem, er meestal ingezet wordt op spreidingsbeleid of gemengd bouwen. Wanneer het probleem gezien wordt als achterstandsprobleem, wordt er vooral geïnvesteerd in (de bewoners van) wijken.

Uit internationaal onderzoek blijkt dat de mogelijkheden om via huisvestingsbeleid concentratie te sturen, niet overschat moeten worden. Vaak wordt dan toch ingezet op het 'verzachten van de omstandigheden' door in de leefbaarheid van de wijk te investeren. Door middel van onderzoek komt er wel steeds beter zicht op wat werkt en wat niet. Er zou daarom wel meer evaluatie plaats mogen vinden of ingezet beleid ook de beoogde effecten sorteert.